

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Utgåvehistorik för dokumentet

2022-04-05 Halléhn, Mowgli

Reviderad version

2020-02-19 Hyllert, Mattias

2019-02-21 Hyllert, Mattias

Slutversion

SVENSKT PROGRAM FÖR SJÖ- OCH FLYGRÄDDNINGSTJÄNST

SJÖFARTSVERKET

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Innehållsförteckning

Utgåvehistorik för dokumentet	1
Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
2. Internationella konventioner och nationella författningar	3
3. Omfattning	4
4. Organisation av sjö- och flygräddningstjänst	4
5. Förmåga	5
5.1 Målsättning och ambitionsnivå	5
6. Resurser	6
6.1 Sjö- och flygräddningscentral, JRCC	6
6.2 Räddningsresurser	6
6.3 Flygande resurser	7
6.3.1 SAR-helikoptrar (SAR-nivå 1)	7
6.3.2 Polisflyget (SAR-nivå 2)	7
6.3.3 Kustbevakningsflyget (SAR-nivå 2)	8
6.3.4 Försvarsmaktens helikoptrar och flygplan (SAR-nivå 2 och 3)	8
6.3.5 Ambulanshelikoptrar (HEMS, SAR-nivå 3)	8
6.3.6 Övriga flygande räddningsresurser (SAR-nivå 3)	8
6.4 Sjögående resurser	9
6.4.1 Sjöräddningssällskapet, SSRS (SAR-nivå 1)	9
6.4.2 Kustbevakningens sjögående enheter (SAR-nivå 2)	9
6.4.3 Sjöfartsverkets sjögående enheter (SAR-nivå 2 och SAR-nivå 3)	9
6.4.4 Försvarsmaktens sjögående enheter (SAR-nivå 3)	10
6.4.5 Sjöpolisens sjögående enheter (SAR-nivå 2)	10
6.4.6 Kommunal räddningstjänst sjögående enheter (SAR-nivå 3)	10
6.4.7 Övriga sjögående räddningsresurser (SAR-nivå 3)	11
6.5 Vägburna resurser	11
6.5.1 Flygplatsräddningstjänst (SAR-nivå 2)	11
6.5.2 Norrlands dragonregemente, K4 (SAR-nivå 3)	11
6.5.3 Övriga vägburna räddningsresurser (SAR-nivå 3)	11
6.6 Övriga resurser	11
7. Samverkan	12
7.1 Nationell samverkan	12
7.2 Samverkan med grannländers sjö- och flygräddningsorganisationer	13
7.3 Alarmeringstjänst	13
7.4 Aircraft Co-ordinator (ACO)	14
7.5 SAR On Scene Co-ordinator (OSC)	14
7.6 Mass Rescue Operation (MRO)	14
7.7 Maritime Incident Response Group (MIRG)	15
8. Övrigt	15
Bilaga 1. Översiktlig sammanställning över SAR-resurser	16
Bilaga 2 Svensk SAR-region (SRR)	17

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

1. Inledning

Enligt Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor ansvarar Sjöfartsverket för sjö- och flygräddningstjänst. Enligt 4 kap 4 § och 10 § ska Sjöfartsverket upprätta ett program för sjö- och flygräddningstjänsten.

Enligt förordningen ska programmet för sjö- och flygräddningstjänsten innehålla:

1. Uppgifter om vilken förmåga Sjöfartsverket har och avser att skaffa sig för att göra räddningsinsatser, och

2. Uppgifter om samverkan med kommuner, statliga myndigheter och berörda organisationer.

Som en del av förmågan skall anges vilka resurser Sjöfartsverket har och avser att skaffa sig.

2. Internationella konventioner och nationella författningar

Uppgifter och åligganden för sjö- och flygräddningstjänsten anges i följande svenska författningar och internationella konventioner:

- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
- Luftfartslag (2010:500)
- Luftfartsförordning (2010:770)
- Förordning (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flygräddningstjänst (TSFS 2015:51/61)
- Sjölagen (1994:1009)
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flygande räddningsenheter (TSFS 2014:61)
- ICAO Annex 12 kapitel 3.1, vilket berör samarbete mellan stater
- International Convention for the Safety of Life at Sea, SOLAS
- International Convention on Maritime Search and Rescue 1979, SAR-konventionen
- IAMSAR-manualen

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

3. Omfattning

Sjöfartsverket ansvarar för sjö- och flygräddningstjänsten inom svenskt territorium samt inom Sveriges ekonomiska zon. Utanför svenskt område leder Sjöfartsverket sjö- och flygräddningstjänsten över de delar av havet där Sverige förbundit sig genom överenskommelser med grannländer. Detta område benämns svensk SRR (Search and Rescue Region) vilket sammanfaller med svensk FIR (Flight Information Region) med undantag för ett område kring Bornholm som ingår i dansk räddningsregion. Se bilaga 2.

Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, 1 kap 3 §, skall räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

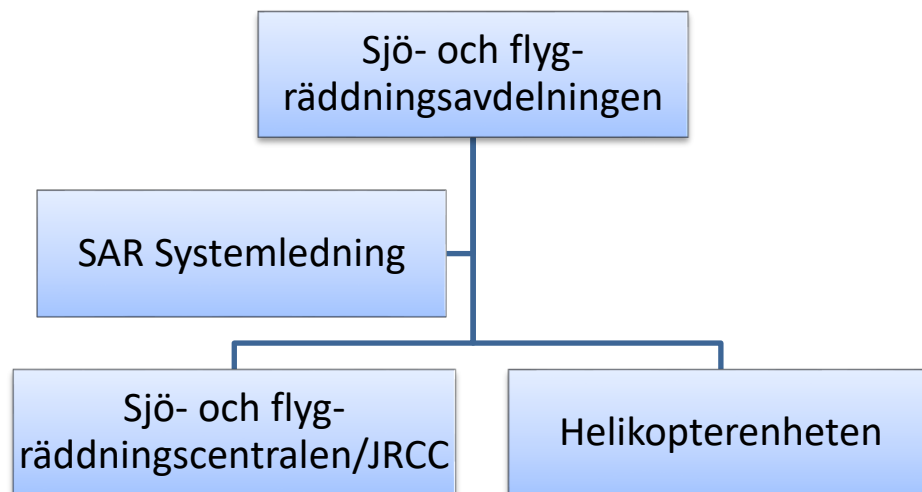
Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, 1 kap 6 §, skall kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, 6 kap 7 §, är statliga myndigheter och kommuner skyldiga att delta i en räddningsinsats om dessa har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess vanliga verksamhet.

Ansvar för sjö- och flygräddningstjänst omfattar uppgifter enligt lagstiftningen för både civil och militär sjö- och luftfart.

4. Organisation av sjö- och flygräddningstjänst

Sjö- och flygräddningstjänsten är organiserad som en egen avdelning inom Sjöfartsverket. Avdelningen är organiserad enligt IAMSAR och består av tre enheter: SAR Systemledning som har till syfte att skapa förutsättningar för att bedriva verksamheten på kort och lång sikt genom att bland annat forma krav, målsättning och organisera utbildning samt den regionala SAR-verksamheten, Sjö- och flygräddningscentralen (JRCC) som leder och koordinerar insatserna samt Sjöfartsverkets helikopterverksamhet (Helikopterenheten) som svarar för primära delen av den luftburna sjö- och flygräddningstjänsten.

5. Förmåga

5.1 Målsättning och ambitionsnivå

Sjöfartsverkets målsättning är att ha förmåga att kunna rädda nödställda inom svensk SRR innefattande att leda och koordinera sjö- och flygräddningsinsatser 24 timmar om dygnet, året runt. Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 1 kap, 3§ ska räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Det innebär att Sjöfartsverket ska tillhandahålla en effektiv och behovsanpassad sjö- och flygräddningstjänst.

- Målsättningen för **sjöräddningstjänst** är att på svenskt territorialvatten - efter det att enheten larmats av JRCC - kunna rädda en nödställd inom 60 minuter i 90 procent av alla fall med flyg- eller ytenhet då positionen är känd samt att vid efterforskning kunna påbörja en spaningsinsats i fastställt insatsområde. På internationellt vatten - inom den svenska sjöräddningsregionen - gäller 90 minuter.
- Målsättningen för **flygräddningstjänst** är att saknade luftfartyg med aktiverad ELT/PLB ska vara lokaliserade inom 90 minuter och utan aktiverad ELT/PLB inom 24 timmar efter fastställt nödläge i 90 procent av alla fall. Inom svenskt sjöterritorium, Sveriges ekonomiska zon samt Väneren, Vättern och Mälaren följer därefter räddning av nödställda samma metodik som vid sjöräddningstjänst. Vid lokalisering över land pågår parallella räddningsinsatser med kommunal räddningstjänst eller Polismyndigheten (fjällräddning).

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Efter att Sjöfartsverket har avslutat flygräddningstjänst kan Sjöfartsverket lämna stöd till annan räddningsledare i enlighet med 7§ i Lagen 2003:778 om skydd mot olyckor.

6. Resurser

6.1 Sjö- och flygräddningscentral, JRCC

Sjö- och flygräddningsinsatserna leds från Sjöfartsverkets nationella Sjö- och flygräddningscentral, JRCC (Joint Rescue Co-ordination Centre) som är lokaliserad i Göteborg.

JRCC bemannas dygnet runt av minst fyra medarbetare bestående av minst behörig räddningsledare för vardera sjö- och flygräddning samt biträdande/assisterande räddningsledare. Räddningsledare har möjlighet att begära personalförstärkning vid MRO, hög belastning och/eller flera samtidiga insatser enligt en överenskommelse med samlokaliserade myndigheter (Försvarsmakten och Kustbevakningen).

För att tjänstgöra som räddningsledare ska medarbetare inneha av Sjöfartsverket utfärdad delegering.

Räddningsledaren har möjlighet att rekvirera tillgängliga lämpliga resurser som behövs för räddningsinsatserna. Vid JRCC finns ett kontinuerligt upprättat resursregister.

6.2 Räddningsresurser

Sjö- och flygräddningsresurserna delas in i fyra olika SAR-nivåer utifrån tillgänglighet (tid), kapacitet och kompetens; SAR-nivå 1, SAR-nivå 2, SAR-nivå 3 och SAR-nivå 4.

SAR-nivå 1 är sjö- och flygräddningsresurser som ska kunna påbörja insats omgående, dock senast inom 15 minuter och har förmåga att genomföra efterforskning, räddning samt sjuktransport från fartyg.

Med förmåga avses att enheten är såväl utrustad, utbildad som tränad för att t.ex. kunna pejla nödsändare, kommunicera på Rakel och VHF, utföra driftberäkning, rädda (bärga) och omhänderta hypoterma personer i svåra väderförhållanden samt utföra akut omhändertagande (första hjälpen).

Med utbildade avses att besättningen genomgått Basic-SAR¹ samt att minst en person ombord genomgått Advanced-SAR eller motsvarande².

¹ <https://www.sjofartsverket.se/contentassets/94c67ea177cd428bb5ceb1a4e9ed4fed/folder-sar-utbildningar.pdf>

² Avser SAR-utbildning för besättningar i SAR-helikopter.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

SAR-nivå 2 är övriga sjö- och flygräddningsresurser som är utrustade, utbildade och övade för att efterforska, lokalisera och undsätta nödställda.

SAR-nivå 3 är övriga räddningsresurser som kan nyttjas för olika räddningstjänstuppgifter t.ex. efterforskning och/eller lokalisering inom sjö- och flygräddningstjänst.

SAR-nivå 4 övriga resurser är t.ex. andra myndigheter, organisationer, företag och/eller enskilda personer som förfogar över tillgångar eller resurser som kan bidra eller samverka vid en räddningsinsats inom sjö- och flygräddningstjänst.

6.3 Flygande resurser

6.3.1 SAR-helikoptrar (SAR-nivå 1)

Sjöfartsverkets räddningshelikoptrar finns i beredskap för sjö- och flygräddningstjänst på fem platser i landet – Göteborg (Säve), Kristianstad, Visby, Stockholm (Norrtälje) och Umeå. Samtliga fem helikopterbaseringar ska kunna påbörja insats omgående, dock senast inom 15 minuter.

SAR-helikoptrarna är av typen AW139E SAR och besättningen består av två piloter, en vinschoperatör och en ytbärgare. Helikoptrarna har allvädersförmåga.

Helikoptrarna är utrustade enligt TSFS 2014:61 Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flygande SAR-enheter. Utrustningen utgörs bland annat av Rakel, NVD³, vinsch, avisningssystem och så kallad AIS-DMB⁴.

6.3.2 Polisflyget (SAR-nivå 2)

Polisflyget ingår i Polismyndighetens Nationella Operativa Avdelning, NOA. Polisflygets helikoptrar av typen Bell 429 är baserade i Stockholm (Arlanda), Göteborg (Säve), Malmö (Sturup), Östersund (Frösön) samt i Boden. Helikoptrarna är bl.a. utrustade med olika former av kommunikationsutrustning inklusive Rakel, sökutrustning⁵ och NVD. Helikoptrarna i Boden och Östersund har även vinschmöjlighet över land för att underlätta vid fjällräddningstjänst. Enheterna är väl lämpade för spaning över land men även kustnära spaning kan genomföras. Medverkan i räddningsinsatser regleras förutom i Lagen om skydd mot olyckor i Polisens regleringsbrev.

³ Night Vision Devices, mörkerförmåga.

⁴ Datum Marker Buoy, elektronisk boj för markering och driftberäkning.

⁵ Värmekamera.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

6.3.3 Kustbevakningsflyget (SAR-nivå 2)

Kustbevakningens flyg av typen Dash 8-Q300, är baserade på Skavsta (Nyköping). Kustbevakningens flyg är en resurs vid till exempel sök, markering, fällning av flottor och koordinering av helikopterinsatser. Enheterna kan pejla nödsändare, eftersöka över hav med diverse sensorer⁶ och över land med i huvudsak visuell spaning. Flygplanen har god uthållighet och mycket god radarprestanda samt förmåga att fälla såväl livflottor som SAR-bojar. Flygplanen är väl lämpade som ACO-plattform⁷. Kustbevakningsflyget patrullerar regelbundet inom hela den svenska räddningsregionen. Medverkan i räddningsinsatser regleras förutom i Lagen om skydd mot olyckor i Kustbevakningens regleringsbrev.

6.3.4 Försvarmaktens helikoptrar och flygplan (SAR-nivå 2 och 3)

Försvarmaktens helikoptrar har ingen SAR-beredskap. Pejl finns i HKP14 (NH 90) och HKP15 (Agusta 109). Båda dessa helikoptertyper har värmekamera och kan verka över såväl land som hav. Försvarmaktens HKP16 (Black Hawk, UH-60M) kan i huvudsak nyttjas för visuell spaning över land. Samtliga Försvarmaktens helikoptrar har vinsch. Försvarmaktens övriga flygplan kan nyttjas för sök över både land och hav.

6.3.5 Ambulanshelikoptrar (HEMS⁸, SAR-nivå 3)

Ambulanshelikoptrar finns i Västra Götaland (Säve), Gotland (Visby), Stockholm (Norrtälje och Arlanda), Uppsala, Värmland (Karlstad), Dalarna (Mora), Jämtland (Frösön), Västerbotten (Lycksele) och Norrbotten (Gällivare).

Samtliga ambulanshelikoptrar står normalt i 5-15 minuters beredskap dygnet runt. HEMS-helikoptrarna har möjlighet att medföra bärbar pejlutrustning. Sjöfartsverket kommer föra en dialog med resursägarna om möjligheten att tillföra denna pejlförmåga.

Ambulanshelikoptrarna, kan i vissa fall landa på passagerarfartyg vid evakuering av patienter under förutsättning att passagerarfartyget är utrustat med helikopterplatta.

6.3.6 Övriga flygande räddningsresurser (SAR-nivå 3)

I JRCC resursregister återfinns ett antal flygföretag med helikoptrar och flygplan som vid ett efterforskningsuppdrag kan engageras för visuell efterforskning på kommersiella grunder.

⁶ Värmekamera och SLAR, Side Looking Airborne Radar.

⁷ Se beskrivning av ACO funktionen, punkt 7.4.

⁸ HEMS Helicopter Emergency Medical Service

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Frivilliga Flygkåren, FFK, kan engageras vid SAR-insatser. De deltar vid RSS-övningar och andra övningar. De har en handbok framtagen av Sjöfartsverket som de använder när de övar och deltar vid eftersök.

Anmärkning angående olika helikoptrar. De helikoptrar som saknar vinsch kan ändå användas för lokalisering av nödställd samt undsättning på marken, under förutsättning att de kan landa.

6.4 Sjögående resurser

6.4.1 Sjöräddningssällskapet, SSRS (SAR-nivå 1)

Sjöräddningssällskapet disponerar ca 260 specialdesignade räddningsenheter fördelade på 75 sjöräddningsstationer runt Sveriges kust samt i Vätern, Vättern, Mälaren, Hjälmarén, Helgasjön (Växjö), Bolmen, Storsjön och Siljan-Runn. Insats ska kunna påbörjas omgående, dock senast inom 15 minuter. SSRS större enheter över 11 m är täckta och utrustade med pejl. SSRS svävare och vattenskotrar, s.k. Rescue Runners, är trailerburna och kan därför även utgöra en dynamisk resurs vid samverkan på kommunalt ansvarsområde.

Sjöräddningssällskapet utbildar all sin personal enligt Sjöfartsverkets Basic-SAR i egen regi.

6.4.2 Kustbevakningens sjögående enheter (SAR-nivå 2)

Kustbevakningen har ca 120 sjögående enheter fördelat på 21 stationer⁹ utmed den svenska kusten samt i Vätern, Vättern och Mälaren. Enheterna är allt ifrån kombinationsfartyg med nödbogseringsförmåga till snabba RIB-båtar samt svävare. Normalt patrullerar två kombinationsfartyg med nödbogseringsförmåga, två miljöskyddsfartyg samt fyra till fem mindre enheter Sveriges kuster. Dessa fartyg kan ha mindre snabbare enheter ombord som kan sjösättas omgående.

Vattendyckförmåga finns i Kustbevakningens sjögående organisation. Resursläget vid SAR inventeras hos myndighetens ledningscentral, samlokaliserad med JRCC.

Kustbevakningen utbildar all sin personal enligt Sjöfartsverkets Basic-SAR i egen regi.

6.4.3 Sjöfartsverkets sjögående enheter (SAR-nivå 2 och SAR-nivå 3)

Sjöfartsverket disponerar ca 160 tjänstefartyg runt Sveriges kust samt i Vätern och Mälaren. Enheterna är allt ifrån isbrytare som är mest verksamma på vintern, sjömättningsfartyg, lotsbåtar, större och mindre arbetsfartyg och båtar som nyttjas för underhåll sommartid. Sjöfartsverket har även två hydrokoptrar och fem mindre svävare att tillgå. Knappt 70 av

⁹ Inklusive flygstationen på Skavsta flygplats.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställt av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställt

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

dessa är lotsbåtar fördelade på 24 lotsstationer och finns längs med hela Sveriges kust och i Väneren. Lotsbåtarna har Rakel för att bland annat kunna samverka effektivt när de ingår i räddningsinsatser.

6.4.4 Försvarsmaktens sjögående enheter (SAR-nivå 3)

Försvarsmakten har ca 180 ytenheter varav flertalet är stridsbåtar som snabbt kan förflytta sig längs Sveriges kust. De har även minröjningsfartyg, bevakningsbåtar, svävare och trossfartyg som rör sig på svenskt vatten. HMS Belos är Sveriges enda ubåtsräddningsfartyg. Överenskommelse om särskild rutin vid räddning av personal från sjunken ubåt i fred har tecknats mellan Försvarsmakten och Sjöfartsverket¹⁰.

Vattendykförmåga finns inom Försvarsmakten. Resursläget vid SAR inventeras via vakthavande befäl vid Högkvarteret (VB Försvarsmakten).

6.4.5 Sjöpolisens sjögående enheter (SAR-nivå 2)

Sjöpolisen har ett tiotal ytenheter fördelade på Stockholms län, Gotland, Västra Götaland och i Halland. De används för patrullering och spaningsuppdrag året runt. Sjöpolisens ytenheter är snabbgående och utökas i antal under sommarmånaderna. De båtar som polisen använder är ribbåtar, 15-metersbåtar samt civila båtar för spaningsuppdrag.

Vattendykförmåga finns inom Polismyndigheten. Resursläget vid SAR inventeras via vakthavande befäl vid Polismyndigheten NLC.

Sjöpolisen utbildar all sin personal enligt Sjöfartsverkets Basic-SAR i egen regi.

6.4.6 Kommunal räddningstjänst sjögående enheter (SAR-nivå 3)

Kommunal räddningstjänst är samordnad i ett 150-tal organisationer. Merparten innehar förmåga till ytlivräddning, 17 av organisationerna har vattendykförmåga. Resurser larmas via ordinarie larmvägar, SOS Alarm AB eller via kommunala ledningscentraler.

Båtbeståndet varierar från trailerburna resurser till räddningsbåt.

Samverkan sker med ett tiotal räddningsregioner för övergripande larm- och ledning. (enl. lagstiftningsförändringen i LSO)

¹⁰ Överenskommelse om särskild rutin vid räddning av personal från sjunken ubåt i fred från och med 2012-10-01. SjöV dnr 1199-12-02989-3

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställt av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställt

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

6.4.7 Övriga sjögående räddningsresurser (SAR-nivå 3)

I JRCC resursregister återfinns ett antal rederier/företag/privatpersoner med sjögående enheter som vid ett efterforskningsuppdrag kan engageras för efterforskning m.m. på kommersiella grunder. Därutöver gäller tjänsteplikt enl. LSO 6 kap vilket innebär särskilda skyldigheter för enskilda, kommuner och statliga myndigheter att delta i räddningstjänst.

6.5 Vägburna resurser

6.5.1 Flygplatsräddningstjänst (SAR-nivå 2)

I Sverige finns det totalt knappt 50 flygplatser varav ett tiotal är öppna H24 och ett antal är beredskapsflygplatser. Därutöver finns 22 godkända helikopterflygplatser. Den som driver en flygplats tillhandahåller räddningstjänst för kommersiella flygtransporter. Det finns utbildad och tränad personal samt utrustning, fordon och i vissa fall bärbar pejl. Dessa resurser nyttjas även för lokalisering i närheten av flygplatsen. Omfattningen på flygplatsens räddningstjänst står i proportion till den största typen av luftfartyg som trafikerar flygplatsen. För mindre flygplatser och helikopterflygplatser saknas normalt särskild flygplatsräddningstjänst.

6.5.2 Norrlands dragonregemente, K4 (SAR-nivå 3)

Sjöfartsverket har inom ramen för samverkan med Försvarmakten hemställt om möjligheten med stöd från markstridsförband för lokalisering över land. Ett sådant exempel är samverkan med Bergsplutonen vid Norrlands dragonregemente i Arvidsjaur som vid insatser i oländig terräng i fjällområdet kan engageras antingen enskilt eller i samverkan med SAR-helikopter. Larmning sker via VB Försvarmakten.

6.5.3 Övriga vägburna räddningsresurser (SAR-nivå 3)

I JRCC resursregister återfinns enheter från Försvarmakten, Polismyndigheten, kommunal räddningstjänst, ambulansen m.fl. som vid ett efterforskningsuppdrag kan engageras för spaning/lokalisering och räddning. Dessa enheter larmas via upprättade kontaktvägar till respektive myndighet eller organisation.

Anm: Se även 6.4.1 avseende SSRS svävare.

6.6 Övriga resurser

MIRG-styrkor kan sättas in för livräddande insats ombord på fartyg. Insatsstyrkorna är ett komplement till fartygets egen organisation och omfattar rökdykning i livräddande syfte för att underlätta vid evakuering.

MIRG bygger på överenskommelser mellan ansvariga statliga myndigheter (Sjöfartsverket och Kustbevakningen) och tre räddningstjänstförbund (Storstockholms brandförsvaret,

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställt av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställt

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Östra Blekinge). Se vidare under punkt 7.7.

Särskilt tränade SAR-hundar kan engageras för att medfölja lämplig SAR-enhet vid eftersök.

Sjö- och flygräddningstjänsten kan också vid behov av övriga resurser nyttja lämpliga resurser i samhället såsom handelsfartyg, kommersiella luftfartyg m.fl. Exempel på myndigheter och organisationer som förfogar över ytterligare resurser är kommunal räddningstjänst, Polismyndigheten, militära förband, SOS Alarm AB, frivilligorganisationer¹¹, SMHI, flygtrafikledningstjänster, PTS och massmedia m.fl.

7. Samverkan

Sjö- och flygräddningstjänsten bygger på samverkan med lämpliga resurser från andra berörda statliga myndigheter, organisationer¹² och kommuner med flera samt grannländer.

7.1 Nationell samverkan

Som statlig räddningstjänstansvarig myndighet medverkar Sjöfartsverket i bl a följande forum i syfte att förbättra förutsättningarna för räddningstjänst samt effektivisera samverkan:

- Centralt räddningstjänstforum. Centralt forum för att utveckla samordning och samverkan mellan räddningstjänstansvariga myndigheter (CRF)
- Samverkanskurser
- 112-rådet, SOS Alarm AB samverkansorgan
- Centrala Samrådsgruppen för SAR, CSS
- Regional Samrådsgrupp för Sjöräddning (RSS)
- Nationell samverkan med Försvarmakten för SAR (SWG, SAR Working Group)
- Forum för SAR-systemets flygande resurser
- Forum för regional samverkan då specifika behov föreligger
- Utbildningar vid andra statliga räddningstjänstansvariga myndigheter samt samverkande organ
- Utbildningsforum
- Regelbundna samverkansdialoger, exempelvis utvärderingar efter räddningsinsatser

SAR Systemledning och JRCC samverkar kontinuerligt med berörda myndigheter, organisationer, kommuner och grannländer och deltar fortlöpande i övningar och olika samverkansforum.

¹¹ Bland andra Frivilliga flygkåren (FFK) och Svenska brukshundsklubben.

¹² Bland andra SSRS och FFK.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

JRCC har ett långtgående ansvar när det gäller såväl informationsdelning som uppdragsparallellitet. Informationsdelning kan även ske proaktivt. Det parallella ansvaret för flera myndigheter att samtidigt genomföra insatser, s k uppdragsparallellitet, innebär att den aktör som får information om en händelse omedelbart ska föra denna vidare till övriga berörda aktörer som ansvarar för att initiera åtgärder inom egen organisation eller myndighet.

7.2 Samverkan med grannländers sjö- och flygräddningsorganisationer

Överenskommelser om sjö- och flygräddningstjänst tecknas både på regeringsnivå och på myndighetsnivå av Sjöfartsverket. Sjöfartsverket svarar för uppföljning och utveckling av de bilaterala överenskommelserna.

Överenskommelserna på regeringsnivå innehåller bl.a. gränsdragning mellan respektive lands ansvarsområde för sjö- och flygräddningstjänst - SRR (Search and Rescue Region) som i stort bygger på FIR-gränser (Flight Information Region). De överenskommelser som respektive ansvarig myndighet tecknar, beskriver hur samarbetet mellan länderna skall gå till samt rutiner för att skapa möjlighet att vid behov kunna använda andra länders resurser för SAR.

Överenskommelse finns med Finland, Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland, Norge och Danmark, d.v.s. samtliga Sveriges grannländer.

Inom sjö- och flygräddningstjänsten har SAR Systemledning uppgiften att säkerställa att samverkan och övningsverksamheten med grannländerna efterlevs enligt de bilaterala samverkansöverenskommelser som tecknats.

7.3 Alarmeringstjänst

Som statlig myndighet med ansvar för sjö- och flygräddningstjänst ska Sjöfartsverket se till att det finns anordningar för alarmering om olyckor och för utlarmning av räddningsenheter. När Sjöfartsverket genomför en räddningsinsats ska Polismyndigheten underrättas om insatsen.

Alarmering om att en olycka inträffat kan ske via olika system. Sjöfartsverket ansvarar för kustradionätet där den internationella nödkanalen på VHF kanal 16 passas dygnet runt vid JRCC. Därutöver är JRCC mottagare av nödsignaler via satellit och informationsdelning sker vid larm om sjö- eller flygolyckor som inkommer via 112.

För utalarming av räddningsenheter använder Sjöfartsverket VHF kanal 16, Rakel, personsökare och telefon.

Om effekterna av en olycka kan kräva särskilda åtgärder till skydd för befolkningen eller miljön i ett annat land än Sverige, underrättar Sjöfartsverket omedelbart berörd motpart i det andra landet.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Information om nödställda luftfartyg och fara som hotar lufttrafiken inkommer oftast till JRCC från flygtrafikledningenheter. Information inkommer även via Cospas-Sarsat, allmänheten via SOS Alarm AB och Polisen m.fl.

Flygtrafikledningstjänsten ansvarar för alarmeringstjänst enligt TSFS 2015:51/61. JRCC och flygtrafikledningenheter har behov av ett nära samarbete för att kvalitetssäkra rutiner vid larmförfaranden och efterforskningsuppgifter.

Ett sätt att genomföra denna samverkan sker genom de regelbundna SAR-seminarier som arrangeras av JRCC där samtliga flygtrafikledningenheter inbjuds att delta samt via Samverkansforum Alarmerings- och Flygräddningstjänst (SAFT).

7.4 Aircraft Co-ordinator (ACO)

Sjöfartsverket deltar regelbundet med personal i både internationella och nationella ACO-utbildningar och övningar för att kunna agera i rollen som ACO (JRCC) samt att kunna koordineras av en ACO (SAR-helikopter).

Vid insatser med två eller flera flygande SAR-enheter utses normalt en ACO, företrädesvis från Kustbevakningsflyget, för att effektivisera insatsen med bibehållen flygsäkerhet för deltagande enheter.

7.5 SAR On Scene Co-ordinator (OSC)

Sjöfartsverket genomför utbildning av personer till OSC-funktionen i syfte att, under ledning av räddningsledare, kunna utföra minutoperativ ledning och koordinering som OSC i insatsområdet vid en räddningsinsats inom sjö- och flygräddningstjänst. Sjöfartsverket har initierat ett arbete tillsammans med våra grannländer för att förnya OSC-utbildningen samt uppfylla IMO Model Course rekommendationer.

Vid insatser med två eller flera SAR-enheter utses normalt en OSC för att effektivisera insatsen med bibehållen säkerhet och för att kunna anpassa insatsen efter rådande lokala förhållanden.

7.6 Mass Rescue Operation (MRO)

Vid omfattande insatser eller händelser av speciell karaktär, t.ex. Mass Rescue Operation (MRO) har JRCC möjlighet att förstärka med samverkanspersoner från olika myndigheter och organisationer. Det kan till exempel vara representanter för kommunal räddningstjänst, polisen, inspektör från Transportstyrelsen eller sjukvårdspersonal. Sjöfartsverket har tillsammans med samverkande myndigheter i Västra Götalandsregionen en överenskommelse om användande av samverkansperson vid omfattande insatser. JRCC har även en överenskommelse med samlokaliserade myndigheter (Försvarsmakten och Kustbevakningen) om personalförstärkning vid bland annat MRO.

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Sjöfartsverket har deltagit i framtagandet av en internationell utbildning i IMRF13 regi av sk. Subject Matter Experts inom MRO på systemledningsnivå.

Vid insatser som överstiger ”vardagshändelser” är inriktningen att harmonisera/utveckla MRO med våra grannländers SAR-system/förmåga. Med en gemensam MRO-planering skapas förutsättningar för att genom samverkan kunna omhänderta händelser av komplex eller osannolik karaktär, på speciellt utsatta platser och med utökade ledningsfunktioner eller då det finns stort behov av resurser.

7.7 Maritime Incident Response Group (MIRG)

Sjöfartsverket har tillsammans med Kustbevakningen överenskommelser som reglerar medverkan från vissa kommuner i den statliga räddningstjänsten till sjöss. Insatsstyrkorna är ett komplement till fartygets egen organisation och omfattar rökdykning i livräddande syfte för att underlätta vid evakuering. Funktionen som internationellt benämns MIRG (tidigare på svenska ”Räddningsinsatser till sjöss, RITS”) är i första hand avsedd att användas ombord på handelsfartyg och passagerarfartyg etc. De räddningstjänstförbund som tillhandahåller MIRG-beredskap är Storstockholms brandförsvaret, Räddningstjänsten i Storgöteborg och Räddningstjänsten Östra Blekinge.

I tillägg till överenskommelserna finns en instruktion för deltagande parter som bl.a. reglerar metodik och utrustning för MIRG.

8. Övrigt

Svenskt program för sjö- och flygräddningstjänst kommer att omarbetas i linje med MSB föreskrifter gällande utformning av program, detta oaktat om Sjöfartsverket omfattas av MSB föreskriftsrätt eller ej. Då alla kommunala räddningstjänster ändrar sina program i snabb takt bjuder logiken att även Sjöfartsverket, för en ”harmoniserad överensstämmelse”, uppdaterar programmet utifrån ”effektmål”.

¹³ International Maritime Rescue Federation

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställd av: Hyllert, Mattias

Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställd

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Bilaga 1. Översiktlig sammanställning över SAR-resurser

Flygande enheter		
Myndighet/org. och typ	SAR-nivå	Kommentarer
Sjöfartsverkets SAR-hkp	1	Fullt SAR-utrustade. Efterforskning och räddning.
Kustbevakningsflyg	2	Efterforskning, fälla räddningsflotte
Polis Hkp	2	Östersund/Boden kan utrustas med vinsch
FM HKP 14, 15 och 16	2	Samtliga är utrustade med vinsch och vissa har värmekamera.
FM övriga flygande enheter	3	
HEMS	3	
FFK	3	Vissa flyg är utrustade med VHF och många disponerar Rakel.
Övriga flygande	3	
UAS (Drönare)	3	Polismyndigheten, vissa kommunala rätj mfl.
Sjögående enheter		
Myndighet/org. och typ	SAR-nivå	Kommentarer
SSRS	1	Fullt SAR-utrustade
Kustbevakningen fartyg	2	Alla har pejl utom RIB
Sjöfartsverkets fartyg	2 och 3	En del fartyg har pejl
FM fartyg	3	
Sjöpolisen fartyg	3	
Kommunal rtj fartyg	3	Vissa kommuner har drönare.
Övriga sjögående enheter	3	Ex. handelsfartyg
Vägburna enheter		
Myndighet/org. och typ	SAR-nivå	Kommentarer
Flygplatsräddningstjänst	2	
Övriga vägburna enheter	3	FM, polis, kom-rtj, ambulans mm

Framtagen/ändrad av: Halléhn, Mowgli

Fastställt av: Hyllert, Mattias

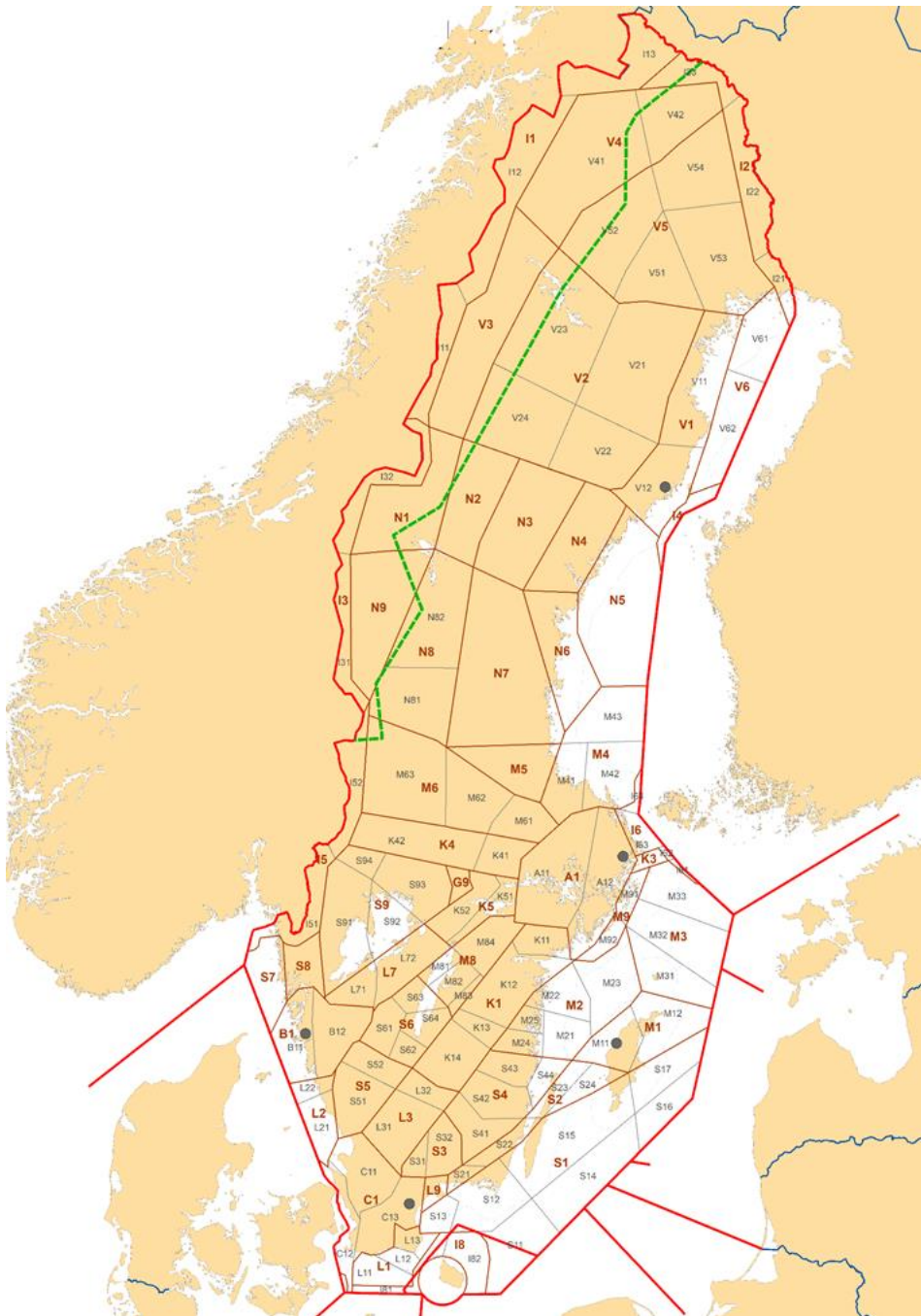
Granskad av: Eriksson, Carina

Status: Fastställt

Dokumenttyp: Instruktion

Dnr: 22-00060

Bilaga 2 Svensk SAR-region (SRR)

Inom gränserna för svensk SAR-region visas även FV övningsområden och gränsen för fjällområdet.